

БӨЛІМ: БАСТАУЫШ СЫНЫП

Пайдалы қазбалар жана ма?

ЖАРИЯЛАНДЫ
02.05.2020

СІЛТЕМЕ
<https://bilimgger.kz/72820/>

Түркістан облысы

Арыс қаласы

С.Сейфуллин атындағы жалпы орта мектебі

Бастауыш пән мұғалімі:

Шопанбаева Дурія Усербаевна

Қысқа мерзімді жоспар

Мектеп: С.Сейфуллин		
Сабақ тақырыбы: Пайдалы қазбалар жана ма?		
Күні: 20.02.2020	Мұғалімнің аты-жөні: Шопанбаева Дурія Усербаевна	
Сынып: 4«Ә»	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабаққа негізделген оқу мақсаты	4.3.4.1 кейбір пайдалы қазбалардың (бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ) қолданылу саласын анықтау 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі пайдалы қазбалары өндірілетін кен орындарын картадан көрсету 4.1.2.2 алынған нәтижені оқушы таңдаған формада ұсыну	
Сабақ мақсаттары:	Барлық оқушылар: Табиғат ресурстарының түрі мен көздерін анықтай алады, шығу тегі бойынша жіктей алады. Топырақтың құрамы мен қасиетін атай алады. Оқушылардың басым бөлігі: Оқушылар Қазақстанда қандай пайдалы қазбалар өндірілетінін біледі, олардың кен орындарын шартты белгілерін қолданып, картадан көрсетеді. Кейбір оқушылар: Ақпарат көзін және жеке өмірлік тәжірибесін қолданып, пайдалы қазбалардың тұрмыста, шаруашылықта қолданысы туралы зерттеу жүргізеді.	
Бағалау критерийлері: (жетістік критерийлері, табыс критерийлері, күтілетін нәтиже)	-көмірдің (мұнайдың, саздың, граниттің) тұрмыста, шаруашылықта қолданысын атайды; -Қазақстанның негізгі кен орындары туралы өңімелейді.	
Тілдік мақсаттар	Тілдік дағдылар: -көмірдің (мұнайдың, саздың, граниттің) тұрмыста, шаруашылықта қолданысын атайды; -Қазақстанның негізгі кен орындары туралы өңімелейді. Терминология: Табиғат ресурстары, пайдалы қазбалар, кен орны, бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, кен, шахта, карьер, бұрғылау, ашық әдіс, жабық әдіс. Сөз тіркестері: <i>Талқылау сұрақтары:</i> — Табиғи қазбалар деген не? — Қазақстанда қандай негізгі пайдалы қазбалар өндіріледі? — Әктасты қайда қолданады? — Мұнайдан не алынады? — Көмірді қайда пайдаланады?	
Құндылықтарды дарыту	Оқушыларды бір-біріне деген құрмет көрсетуіне тәрбиелеу.	
Пәнаралық байланыстар	Математика, дүниетану, әдебиеттік оқу, көркем еңбек.	
АКТ қолдану дағдылары	Суреттер, таратпа қағаздар, топтық, жұптық, тест жұмыстары;	
Алдыңғы оқу/ Бастапқы білім	Оқушылар «табиғат ресурстары» ұғымын түсінеді. Пайдалы қазбалар туралы біледі. Пайдалы қазбалардың өндіріс орындарын және олардың түрлерін ажыратады.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар	Ресурстар

Сабақтың басы 5минут	Жаңа топ құру Психологиялық ахуал қалыптастыру. «Ғажайып жылулық шынжыры» жылулық шеңбері Балалар бір-бірінің қолдарынан ұстап, жылы күлкілерін сыйлайды. Педагог күлкінің маңызына тоқтайды. Оқушылар жасырылған қағаздарды алып (мұнай, көмір) 2 топқа бірігеді. 1топ-Көмір 2топ-Мұнай Топ басшысын сайлау Жұлдызша арқылы бағалау. Жұмыс ережесін келісу Сабақта бір-бірімізді сыйлаймыз, тыңдаймыз! Уақытты үнемдейміз! Нақты, дәл жауап береміз! Сабақта өзіміздің шапшаңдығымызды, тапқырлығымызды көрсетеміз! Сабаққа белсене қатысып, жақсы баға аламыз!	Оқушыларды топтарға бөлуге арналған кеспе қағаздарын алады.
---------------------------------------	--	---

<p>Үй жұмысын пысықтау</p> <p>5мин</p>	<p>Алдыңғы білімді еске түсіру (ұжымда) «Сұрақ жауап» арқылы 1. Пайдалы қазбалар дегеніміз не? 2. Пайдалы қазбалардың қандай түрлері бар? 3. Шахта дегеніміз не? 4. Карьер деп қандай жерді атайды? 5. Бұрғылау әдісімен не өндіріледі?</p>	<p>Сұраққа жауап берген оқушыны мадақтау,толықтыру жасау, тиімді кері байланыс орнату.</p>										
<p>Ортасы</p>	<p>Дескриптор Пайдалы қазбаларды не екенін түсінеді. Пайдалы қазбаларды өндіретін орындарды ажыратады. Пайдалы қазбалардың түрлерін ажырата алады.</p>	<p>Жұмбақтың жауабын тапқан оқушыны мадақтау,толықтыру жасау, тиімді кері байланыс орнату.</p>										
<p>5мин</p>	<p>КБ: Отшашу арқылы бір-бірін бағалау.</p> <p>« Ойлы болсаң озып көр»! Жұмбақтың шешуін табу. 1. Қызуын алмайды, Көлікке азық жасайды. (Мұнай) 2. Қара түсті отын, Жанады жарқын. (Көмір) 3.Мөлдір,әрі түссіз, Өзі табиғи отын. (Газ)</p>	<p>Белсенді оқу тапсырмалары.</p>										
<p>Сабақтың ортасы</p> <p>10мин</p>	<p>Бұлар қандай заттар? Ендеше осы заттар жанама? Бүгінгі сабағымыздың тақырыбы: Пайдалы қазбалар жана ма?</p> <p>Суретпен жұмыс: Пайдалы қазбалардың өндіру жұмыстарын түсінеді. Картанен жұмыс,шартты белгілерді таныстыру.</p>	<p>Түрлі түсті суреттер</p>										
<p>7мин</p>	<p>Пайдалы қазбалар қолдануына қарай үшке бөлінеді: 1.Жанғыш пайдалы қазбалар— тас көмір,мұнай,газ 2.Кемді пайдалы қазбалар-темір,алюминий,мыс,қорғасын,күміс,мырыш 3.Кенге жатпайтын пайдалы қазбалар-(құрылыс материалдары)-ас тұзы,фосфор,құм,саз,цемент. Бүгін біз жанғыш пайдалы қазбаларға тоқталамыз. Көмір, Мұнай, Газ.</p> <p>Оқулықпен жұмыс . «Джигсо» әдісі. Жанғыш пайдалы қазбалар. Мәтінді оқып, постер қорғайды. Мәтінді 2 топқа бөліп беру. 1 — топ. Тас көмір 2 — топ. Мұнай Көмір – өсімдік қалдықтарынан түзілген жанғыш, қатты шөгінді кен жынысы. Көмір көп таралған пайдалы қазба. Қазақстанда аса ірі көмір кендері Қарағанды, Екібастұз көмір алаптарында орналасқан. Қазіргі таңда көмірді отын ретінде пайдаланамыз. Мұнай — теңіз өсімдіктері мен жануарлары қалдықтары судың түбіне жинақтала беруден болады. Мұнайдың түсі қызғылт, қоңыр қошқыл, кейде ол ашық сарғыш түсті, ақшыл болып та келеді. Мұнай судан жеңіл. Мұнай өз бойынан электр тоғын өткізбейді. Мұнайдан халық шаруашылығына керекті заттар алынып отыр: бензин, керосин, парафин, көптеген иіссіз түрлері, кремдер, парфюмериялық жұмсақ майлар, дәрі — дәрмектер, пластмасса, машина дөңгелектері тағы басқа заттар жасалады. Газ — тасымалдануы жеңіл, бағалы химиялық шикізат. Өндірісте пластмасса, химия талшықтарын, синтетикалық каучук, азот тыңайтқыштарын алуда қолданылады.</p> <p>Жұптық жұмыс.</p> <table border="1" data-bbox="331 1079 805 1120"> <thead> <tr> <th>Түсі</th> <th>Иісі</th> <th>Ерігіштігі</th> <th>Жылтырлығы</th> <th>Қаттылығы</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Зертте Көмір қандай зат? Зерттеу нәтижесін кесте түрінде көрсет.</p> <p>Дескрипторы: Ақпарат көзін және жеке өмірлік тәжірибесін қолданып, пайдалы қазбалардың тұрмыста, шаруашылықта қолданысы туралы зерттеу жүргізеді.</p> <p>ҚБ жұлдызша арқылы бағалайды.</p> <p>Жұптық жұмыс.</p> <p>Пайдалы қазбалардың қасиеттерін жанына жазады. Тас көмір,құм,мұнай,темір,ақтас - (қара түсті, ақ түсті,жанғыш, жанбайды, қатты, жұмсақ, судан ауыр, сары түсті, морт сынғыш, иісі бар,балқиды, су өткізгіш. Дескриптор Пайдалы қазбаларды ажыратады. Пайдалы қазбалардың түрін,түсін,иісін,салмағын біледі. ҚБ жұлдызша арқылы әр топ өзін-өзі бағалайды.</p> <p>Жеке жұмыс.«Бумеранг» әдісі Тест тапсырмасын орындайды:</p> <p>1. Жанғышпайдалықазбаларға не жатады? А) таскөмір, мұнай, газ Ә) мұнай, гранит, мыс Б) газ, таскөмір, қорғасын 2.Таскөмірдің аса ірікенорнықайдаорналасқан? А) Өскемен, Семей Ә) Қарағанды, Екібастұз Б) Маңғыстау, Атырау 3. Каспий маңыойпаты мен Маңғыстаутүбегінен не өндіреді? А) таскөмір, мұнай Ә) қорғасын, алюминий Б) мұнай, газ 4.Мұнайдан не алынады? А) фосфорит, мәрмәр Ә) бензин, газ, жанармай Б) жанғыш газ, ақтас 5.Мұнайнеденпайдаболады? А) көмірқалдықтарынан Ә) жәндіктер мен өсімдікшірінділерінен Б) май қалдықтарынан</p>	Түсі	Иісі	Ерігіштігі	Жылтырлығы	Қаттылығы						<p>Түрлі түсті суреттер</p>
Түсі	Иісі	Ерігіштігі	Жылтырлығы	Қаттылығы								
<p>5мин</p>	<p>Жеке жұмыс.«Бумеранг» әдісі Тест тапсырмасын орындайды:</p> <p>1. Жанғышпайдалықазбаларға не жатады? А) таскөмір, мұнай, газ Ә) мұнай, гранит, мыс Б) газ, таскөмір, қорғасын 2.Таскөмірдің аса ірікенорнықайдаорналасқан? А) Өскемен, Семей Ә) Қарағанды, Екібастұз Б) Маңғыстау, Атырау 3. Каспий маңыойпаты мен Маңғыстаутүбегінен не өндіреді? А) таскөмір, мұнай Ә) қорғасын, алюминий Б) мұнай, газ 4.Мұнайдан не алынады? А) фосфорит, мәрмәр Ә) бензин, газ, жанармай Б) жанғыш газ, ақтас 5.Мұнайнеденпайдаболады? А) көмірқалдықтарынан Ә) жәндіктер мен өсімдікшірінділерінен Б) май қалдықтарынан</p>	<p>Оқушылар сабақтан алған әсерлерін кері байланыс парағы тапсырмалары арқылы білдіре алады.</p>										
<p>3мин</p>	<p>Мүғалімнің бағалауы арқылы балдық жүйе арқылы бағаланады.Жұлдызшаның санына байланысты.</p>	<p>Оқушылар сабақтан алған әсерлерін кері байланыс парағы тапсырмалары арқылы білдіре алады.</p>										
<p>Сабақтың соңы</p>	<p>Рефлексия (жеке,жұпта,топта, ұжымда).</p>	<p>Оқушылар сабақтан алған әсерлерін кері байланыс парағы тапсырмалары арқылы білдіре алады.</p>										
<p>2мин</p>	<p>Рефлексия (жеке,жұпта,топта, ұжымда).</p>	<p>Оқушылар сабақтан алған әсерлерін кері байланыс парағы тапсырмалары арқылы білдіре алады.</p>										

Қосымша ақпарат	
Сарадау — Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Қабілеті жоғары оқушыларға қандай міндет қоюды жоспарлайсыз?	
Бағалау — Оқушылардың үйренгенін, материалды меңгергенін тексеруді қалай жоспарлайыз?	
Сабақ бойынша рефлексия Сабақтың оқу мақсаты шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен орындаған саралау шаралары тиімді болды ма? Мен бүкіл ақпараттың деңгейін деугердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және не үшін?	
Қорытынды бағамдау	
Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)?	
1.	
2.	
Қандай екі нәрсе сабақты жақсарталады (оқытуды да, оқуды да ескеріңіз)?	
1.	
2.	
Сабақ барысында сынып икемесе жеке оқушылардың қажеттіліктері/қиындықтары туралы не білдім? Менің келесі сабағымды жетілдіруге не көмектеседі, неге көңіл бөлуге керек?	
1.	
2.	

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.